

Emlékeztető

A képzés

Időpontja:	2014. szeptember 25. 11 órától
Helyszíne:	Tégy az emberért! Információs és Továbbképzési Központ (1082 Budapest, Szentkirályi u. 22-24.)
Témák:	Hajléktalan emberek jogtudatosságának fejlesztése Pszichiátriai betegek (a korábbi téma folytatása) EKH programelemek: Élő Könyvtár modellezése – Közösségi Ebéd Beszélgetés az együttműködő szervezetek akcióiról Támogató: EGT/Norvég Civil Támogatási Alap
Jelenlévők:	Jelenléti ív szerint

A képzés első részében a **Jogvédő Fórum** program koordinátora, **Szabó Andrea tartott prezentációt a „Február Harmadika” adatfelvétel 2013 évi adatainak feldolgozásával:** miként érintik a hajléktalan embereket országszerte az adósságokból eredő letiltások, levonások.

Az elemzés szerint **a hajléktalan emberek 14-15%-a** adott olyan választ, hogy volt **valamilyen típusú levonás** a jövedelméből, a legtöbben 1 típusú levonást jelöltek meg. A szabadszavas válaszok közül arra a kérdésre, hogy mi miatt vannak le a jövedelméből, nagyon sokféle érkezett: szállódíj, havi ebéd, gyógyszerköltség, banki adósság, Zepter lámpa, MATÁV tartozás, különféle OTP- és áruvásárlási hitelek, válás. A válaszokból látható, hogy levonásként értékelik a szállódíj, étkeztetés befizetését is. A levonás okaként a legtöbben a gyermektartást jelölték meg, a második helyen a szabálysértések miatti levonás állt.

Az adatokból az is kiderült, hogy a **nyugdíj jövedelemmel rendelkezők** között a legnagyobb azoknak az aránya (kb. 30%), akiktől vannak, a következő csoport a munkabérrel rendelkezők. Tehát, ahol a jövedelmet nem lehet eltitkolni, ott történik levonás, a nem látható megélhetési forrás esetén (kéregetés, gyűjtögetés) nem tudnak vonni.

Szállástípusok szerint megvizsgálva az „egyéb szálló” kategória állt az élen, ebbe beletartozik a hajléktalanok otthona, ahol nyugdíjasok laknak, lábadozók, egészségügyi-centrumok, rehab szállók – így valószínűleg ebben a bontásban is a nyugdíjasok, rokkantsági ellátással rendelkezők húzzák fel az átlagot. Az is látható, hogy az átmeneti szálláson élők között magasabb a levonást említő aránya, mint az utcai szolgálatoknál – ott nem tudják őket utolérni. Ugyanígy az albérletben, munkásszállón, szociális otthonban élők nagyobb valószínűséggel szembesülnek a tartozásaikkal és törlesztik azt.

Települések szerinti bontásban Nyíregyháza az első, Kecskemét, Győr, Dél-Alföld követi, Közép-Magyarország, Budapest középen áll. Szolnok, Szeged, Veszprém, Nagykanizsa a végén.

Nemek szerint nincs eltérés, korcsoportonként a nyugdíjas korúaknál magasabb a levonások aránya, a fiatalabbaknál egyenletesen kevesebb.

Azokat az embereket, **akik még nem olyan régóta hajléktalanok**, jobban utoléri, ez azzal is összefüggésben állhat (azon kívül, hogy könnyebb még őket elérni), hogy az adósságok egy

Menhely Alapítvány „A Hajléktalan Emberek Esélyegyenlőségéért” program

E-mail: 3e@menhely.hu * www.menhely.hu - 3E * www.facebook.com/3e.menhely

Mobil: +36 20 318 0394 * Mobil: +36 31 326 3566 * Levelezési cím: 1410 Budapest 7., Postafiók 216.

része a korábbi életükhöz köthető.

A **prezentációt követően** közösen beszéltünk a résztvevőkkel arról a **hajléktalan emberek számára tartandó képzésről**, amelynek ötlete az előző képzési alkalmat lezáró beszélgetésen merült fel. A szabálysértésekről szóló képzés végén került szóba, hogy jó lenne mindezeket nagyon közérthetően, alapszinten átadni a hajléktalan emberek számára is. Az akkor bemutatott, büntetésekről szóló prezentáció és a mai prezentáció szabadszavas válaszaiból is jól látható, hogy a hajléktalan emberek jelentős része nem nagyon érti, hogy ki és miért von le a pénzükből, nem tudják pontosan, hogy mi történik velük, minek milyen következménye lehet. Ezért egy olyan képzés gondolata körvonalazódik, amelynek során a Jogvédő Fórum munkatársai elmennének a partnerszervezetek intézményeibe, és ott helyben tájékoztatnák ügyfeleiket alapvető jogaikról, kötelezettségeikről. A képzés előre meg lenne hirdetve, rövid előadásokat tartanánk alapvető jogi ismeretekről, példákkal, nagyon gyakorlatiasan, témákra bontva. Minden témát követően következne egy kvíz az elhangzottakról, amit utána megbeszélünk. A képzés végén pedig a résztvevők egy névre szóló kártyát kapnának, amely szerint sikeresen elvégezték a képzést.

A **szervezéssel kapcsolatban** a következő ötletek, hozzászólások érkeztek:

- az emberek sok mindent jövedelemszerzésből csinálnak, nem érdekli őket, hogy mi lesz a következménye, nem hiszik, hogy egyszer utolérhetik őket
- jó lenne, ha a képzési alkalommal a résztvevők meleg ételt vagy tartós élelmiszert kapnának
- egyszerre maximum 20-30 emberrel lehet dolgozni,
- nappali melegező jó lenne helyszínek
- minél hosszabb a képzés, annál nehezebb lesz egy irányba terelni a résztvevőket, és a figyelmet fenntartani
- maximum szűk két órát érdemes számolni ebédrel együtt, inkább több rövid alkalom legyen
- érdemes arra odafigyelni, hogy ne csússzon szét a képzés a résztvevők saját ügyeivel, viszont ugyanakkor jó lehet, hogy születik a problémájukra válasz, ha meg lehet beszélni a egy jogással
- meg lehet hirdetni, úgy, hogy lehetőség nyílik jogással történő konzultációra egyéni esetben is, és esetleg akkor tovább marad, akinek ilyen ügye van
- Balog Gyula inkább külön alkalommal jöjjön, és beszéljen arról, hogy hogyan és miért érdemes Élő Transzparensnek lenni
- a krízisidőszak is alkalmas, mert akkor az emberek bent vannak az intézményekben
- valahol próbaalkalmat tartunk

Ezt követően arról beszélgettünk, hogy a június végi képzési alkalommal **több kérdés nyitva maradt a pszichiátriai betegek és a hajléktalan-ellátás viszonyával kapcsolatban**. Nagyon sok minden felvetődött, de nem került pont a végére, és az augusztusi HKA-konferencián is előkerültek további aspektusai a témának.

A képzéseinket követően, november közepe táján ezért szeretnénk **egy teljes napot ennek szentelni**: olyan kerekasztal-beszélgetést szerveznénk, ahová meghívnánk nem csak a partnerszervezeteinket, hanem a velük munkakapcsolatban álló pszichiátereket is. Adott esetben néhány kiemelt előadó tartana témafelvezetést, és az lenne a cél, hogy néhány alapvetést leszögezzünk. Mindezt nagyon gyakorlatiasan, történetekkel, magyarázatokkal. Előkészítésként

Menhely Alapítvány „A Hajléktalan Emberek Esélyegyenlőségéért” program

E-mail: 3e@menhely.hu * www.menhely.hu - 3E * www.facebook.com/3e.menhely

Mobil: +36 20 318 0394 * Mobil: +36 31 326 3566 * Levelezési cím: 1410 Budapest 7., Postafiók 216.

csinálnánk egy protokoll-tervezetet, 4-5 állítást tennénk, és arról beszélünk, hogy ez jó-e így, nem jó, finomításra szorul, mit gondolnak erről a szociális munkások, pszichiáterek.

Szeretnénk, ha a végén kiforrana egy **alapszintű szakmai protokoll**, ami a pszichiáterek és hajléktalan-ellátók együttműködéséről szólna, és hivatkozási alapként szolgálna. Azt gondoljuk, hogy ha nagy körben nyitjuk meg a témát, akkor lenne tere a beszélgetésnek, nem csak helyi viták lennének. Az világos, hogy ez a téma mindenkit nagyon foglalkoztat, és a készülő Hajléktalan Jogok Nyilatkozatának is kardinális része a pszichiátriai beteg hajléktalanokkal kapcsolatos jogok és kötelezettségek témája. Ha kialakul egy protokoll, az nyilván nem lesz kötelező senkire, de ha pl. a hajléktalan-ellátók elkezdik használni, egységesen ennek megfelelően működni, akkor esély van arra, hogy a pszichiáterek is alkalmazzák.

Azon még gondolkodni kell, hogy milyen kardinális pontok kerüljenek a protokollba, erre várjuk mindenkitől az ötleteket, akár szöveg szerint megfogalmazva, akár helyzetek leírását: hogyan működjenek együtt, hogyan kezeljék azokat a helyzeteket, amikor közös az ügyfél, és valami baj van, valami miatt muszáj együttműködni.

Ezzel kapcsolatban **a következő felvetések** érkeztek:

- legyen egy jelzőrendszer a gyermekvédelmihez hasonlóan
- a pszichiáterek enyhítsék a szenvedést,
- a pszichiáterek hallgassák meg a szociális munkásokat is, akik napi szinten foglalkoznak a beteggel, figyeljenek oda arra, amit mondanak, az ő véleményükre
- távkonzultáció: sürgős esetben lehessen gyorsan segítséget kérni

Az ebédszünet után az **Első Kézből a Hajléktalanságról (EKH)** programelem az **Élő Könyvtár** bemutatásával kezdett. A szervezők meghívták Horváth Évát és Marczali Ferencet, akik a Budapesti Európai Ifjúsági Központ támogatásával évek óta szerveznek Élő Könyvtáralkalmakat, melyeken kollégánk, Balog Gyula is részt szokott venni hajléktalan könyvként.

Marczali Ferenc röviden beszélt a célokról, a háttértörténetről, az alkalmak lebonyolításáról. Az Élő Könyvek olyan emberek, akik valamilyen (általában hátrányos helyzetű) csoporthoz tartoznak, akiről keveset tudunk, vagy téves információink vannak róluk. A meghívott emberek beszélnek a saját életükről, válaszolnak a feltett kérdésekre. A cél az előítéletek csökkentése.

Tizenegy éve Dániában indult a kezdeményezés, és jó néhány éve Magyarországon szintén elterjedt, eddig főleg fesztiválokon zajlott, két éve elkezdtek „belépni” az iskolákba is, ahol ingyenes iskolai óra keretében tartják a foglalkozásokat. A **foglalkozás három alkalomból** áll, a bevezető óra 45 perc: megbeszéljük, mi a diszkrimináció, milyen előítéletek vannak, milyen hátrányos helyzetű csoportokat ismernek a diákok. Ezután lezajlik az Élő Könyvtár, amit a képzés során modelleztünk is. A képzésre érkezett Élő Könyvek ezek voltak: látássérült, józan alkoholista, gyermeküket együtt nevelő azonos nemű szülők (nők), transznemű nő, meleg fiú, LMBT (meleg fiú) hozzátartozója, hajléktalan, zsidó, volt evés-zavaros, leszbikus. Az óra 1,5 órás, az óra menete a következő: 3-4 fős székcsoporthoz vannak elhelyezve a teremben, minden csoportban más-más könyv ül. Minden olvasó választhat könyvet. Egy könyv olvasása 20 percig tart, utána cserélnek, mindenki 3-szor választhat témát. A 20 perc lejártá előtt öt perccel szól a könyvtáros, hogy hamarosan letelik az idő. A 3. kör után pedig a tapasztalatok megosztása zajlik.

Menhely Alapítvány „A Hajléktalan Emberek Esélyegyenlőségéért” program

E-mail: 3e@menhely.hu * www.menhely.hu - 3E * www.facebook.com/3e.menhely

Mobil: +36 20 318 0394 * Mobil: +36 31 326 3566 * Levelezési cím: 1410 Budapest 7., Postafiók 216.

Hajléktalanok
Jogvédő
Fóruma

A foglalkozás végén, az értékelés során minden résztvevő meghatározta, hogyan érezte magát. Különböző állításokat kellett értékelni, kire mi mennyire igaz. (Pl.: Unatkoztam. Elfáradtam. Elszomorodtam. Megtudtam valami újat. Szívesen beszélgetnék még élő Könyvekkel.) A diákokkal kérdőívet is ki szoktak még tölteni, arról, hogy miket tudtak meg. A foglalkozás után az Élő Könyvek is közösen csoportosan megbeszélnek, hogyan érezték magukat.

A szervezők felajánlották segítségüket, részvételüket vidéki helyszíneken való Élő Könyvtárak szervezésére, lebonyolítására. (Kontakt: iskolai élő könyvtár címszóra kell rákeresni az interneten vagy facebookon).

A foglalkozás után Balog Gyula beszélt saját tapasztalatairól: próbált specifikusan Élő Könyvtárat szervezni csak hajléktalan emberekkel, kategorizálva a résztvevőket (utcán lakó, szállón lakó, szívességi lakásban élő, stb.). De ezek a próbálkozások nem jöttek be annyira, mint a vegyes csoportok.

Röviden ismertette a **közösségi ebéd lebonyolítását** is: ez a kezdeményezés egy iskolai megkeresés során indult el, egy tanár szeretett volna hajléktalan embereket támogatni, ebéddel megvendégetni. A kültéri ételosztás szervezése azonban több ok miatt is bonyodalmas lett volna, ezért végül az az ötlet született, hogy az iskolában valósítsák meg a közös ebédet, 15 hajléktalan ember részvételével, akikkel ebéd közben beszélgethettek a tanárok és a diákok egyaránt. Egy ember mellé 3-4 tanár/diák ült le, és nagyon hangulatos beszélgetés jött létre. Ezt a programot meg lehet valósítani más közösségekben is (pl. baráti társaságokban, munkahelyi közösségekben).

A képzés végén ismét szóba kerültek a **szervezetek akciói**. A szervezetekkel kötött együttműködési megállapodásnak van egy melléklete, ebben kellene részletezni a szervezetek akcióit. Ezek az akciók sokfélék lehetnek, s már korábbi alkalmakkal is volt szó róluk: néhány ötletet/szolgáltatást kínálunk mi magunk (pl. rendhagyó osztályfőnöki óra, közös fa ültetés/takarítás/szemétszedés valahol közterületen, az idejű hajléktalanok éjszakáján az adott szervezet programját kibővíthetik egy Élő Könyvtárral). Ezekon túl bármi más ötletre is nyitottak vagyunk. Néhány szervezet már jelezte, hogy mit szeretne megvalósítani. Az akciók lebonyolítására 2016. márciusáig van idő.

A végrehajtáshoz egyrészt szervezési segítséget tudunk adni: bármikor le tudunk utazni vidékre és tudunk segíteni a szervezésben, lebonyolításban, hajléktalan emberek felkészítésében, gyakorlati tapasztalatok átadásában. Másrészt 130 000 Ft-tal tudjuk támogatni a norvég program keretén belül ezeket a programokat.

Kérünk minden együttműködő szervezetet, hogy a következő (utolsó) képzési alkalomra hozzák magukkal kitöltve a képzésen kiosztott kérdőívet (vagy interneten töltsék ki), illetve gondolják végig a felvetett kérdéseket, tervezett akciójukat, hogy erről részletesen beszélgetni tudjunk!

Köszönjük!